ENVIRONMENTÁLNÍ MIGRACE

JAN VENC
jan.venc@amo.cz

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání tří klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO a EU.

studentsummit.cz
summit@amo.cz
facebook.com/studentsummit
instagram.com/praguestudentsummit
twitter.com/studentsummit
youtube.com/studentsummit

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu avzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

Jan Venc

Autor je spolupracovníkem Asociace pro mezinárodní otázky a členem přípravného týmu Pražského studentského summitu.

Autor: Jan Venc
Imprimatur: Kristina Zindulková, František Novotný, Tomáš Jungwirth
Jazyková úprava: Barbora Novotná, Anna Martínková, Alžběta Filipková
Sazba: Petra Hubatková
Grafická úprava: Jaroslav Kopřiva

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) pro potřeby XXIV. ročníku Pražského studentského summitu.
© AMO 2018

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)
Žitná 27, 110 00 Praha 1
Tel.: +420 224 813 460, e-mail: summit@amo.cz
IČ : 65 99 95 33

www.amo.cz
www.studentsummit.cz

1 Úvod — 3
2 Příčiny migrace — 3
2. 1 Environmentální příčiny migrace — 4
2. 2 Lidský faktor — 5
2. 3 Nepřímé vlivy — 5
3 Historie environmentální migrace, současnost a budoucnost — 5
3.1 Historie — 5
3. 2 Současná migrační situace — 6
3. 3 Důsledky migrace — 7
3. 4 Budoucí vývoj migrace — 7
4 Migrace v mezinárodním právu — 7
4. 1 Spor o environmentální uprchlictví — 8
5 Současné řešení situace — 9
5. 1 Nedostatečné zakotvení environmentální migrace v mezinárodním právu — 9
5. 2 Vnitřně vysídlení migranti — 10
5. 3 Předcházení změnám životního prostředí a adaptace na ně — 11
6 Vztah k UNEA — 11
7 Možná řešení — 12
8 Závěr — 12
Otázky pro jednání — 14
Doporučené zdroje — 14
Seznam použitých zdrojů — 15

1 Úvod

Dlouhodobá devastace krajiny, zásadní změna životního prostředí nebo přírodní katastrofa mohou rozhodujícím způsobem zasáhnout do života obyvatel daného území a tím je připravit o životně důležité přírodní zdroje, obydlí a další základní potřeby. Lidé v postižených oblastech jsou často donuceni opustit své domovy a hledat obživu jinde. A právě takto vzniká proces environmentální migrace a problematika environmentálního uprchlictví.[1]

Lidé, kteří opouštějí své domovy, se musí vypořádat s novými životními podmínkami. Opouštějí místa, kde byly jejich rodiny zakořeněny po generace. S tím je spjato i riziko ztráty jejich národní identity a kulturních tradic. Kvůli změnám životního prostředí se častokrát nemohou vrátit zpět ani po určité době. V některých případech nestačí pouze vnitrostátní přesun, musí opustit svou zemi a hledat útočiště v zemi jiné.[2]

Environmentální změny a jimi způsobená migrace provází lidstvo celou jeho historií, nicméně změny globálního ekosystému způsobené člověkem jsou dnes stále rozsáhlejší. Zhoršující se přírodní podmínky a častější a intenzivnější katastrofy způsobují, že stále více lidí opouští své domovy.[3] Mezinárodní společenství není na takové migrační vlny připraveno: chybí přesné ukotvení pojmů spojených s environmentální migrací do mezinárodního práva, zajištění opatření cílových států pro migranty vysídlených z důvodů environmentálních změn a vyřešení problematiky vnitřně vysídlených osob.

2 Příčiny migrace

Podle základních příčin pohybu osob rozdělujeme migraci na:

1. Dobrovolnou migraci – lidé odcházejí svévolně a z vlastního přesvědčení;
2. Nedobrovolnou migraci – obyvatelé jsou nuceni opustit svůj domov z různých důvodů.

Definice migranta
Migrant je hojně využívaný, nikoli však přesně definovaný pojem, který nemá základ v žádném právním dokumentu. Zvláštní zpravodaj Komise pro lidská práva definuje migranta jako osobu, která je mimo svoji zemi původu a neužívá práv uprchlíka ani občana dané země nebo ochrany podle diplomatických dohod. Do takové definice migranta tedy nespadá uprchlík, nicméně se můžeme setkat i s širším výkladem, kdy je za migranta považován jak uprchlík, tak migrant podle předchozí definice.

Migrace však může být v širším kontextu vnímána i jako vnitrostátní vysídlení. V tomto ohledu můžeme migraci rozdělit na:

1. **Mezinárodní migrace** – osoby se pohybují přes hranice domovského státu;
2. **Vnitrostátní migrace** – lidé se pohybují pouze v rámci jednoho státu; užívá se také pojem vnitřní vysídlení.[4]

Příčiny migrace (ekonomické, sociální, kulturní, environmentální…) se ve většině případů prolínají a konečné rozhodnutí opustit domov vzniká kombinací různých faktorů.[5] Například hurikán Katrina, který na pobřeží Mexického zálivu Spojených států v srpnu 2005 dočasně přesídlil přes milion lidí, se často popisuje jako náhled na intenzivnější a častější extrémní přírodní podmínky, které můžeme očekávat od změny klimatu. Ale hurikán byl víc než jen meteorologická událost: škoda, kterou způsobil, byla důsledkem špatného krizového plánování, nedostatečné investice do ochranných hrází města i systematického ničení mokřadů v deltě Mississippi, které by mohly zeslabit sílu bouře.[6]

Vnitřně vysídlené osoby
Často se setkáváme s případy, že environmentální migranti neopouštějí svou zemi a pohybují se pouze v jejím rámci. V takovém případě mluvíme o vnitřně vysídlených migrantech. Touto skupinou migrantů se dlouhodobě zabývá *Internal Displacement Monitoring Centre*, které každoročně vydává zprávy o globálních i místních poměrech v rámcii vnitřně vysídlených lidí. Zprávy mj. zmiňují, že environmentální události jako povodně a tropické bouře nadále nutí vysoký počet lidí opouštět své domovy v rámci vlastních zemí, zejména v regionech, které trpí velkou náchylností a vystavením se přírodním rizikům. Nejvíce bývají postiženy jižní a východní Asie, stejně jako některé z menších ostrovů v Karibiku zasažené intenzivní sezónou hurikánů v Atlantiku.[50]

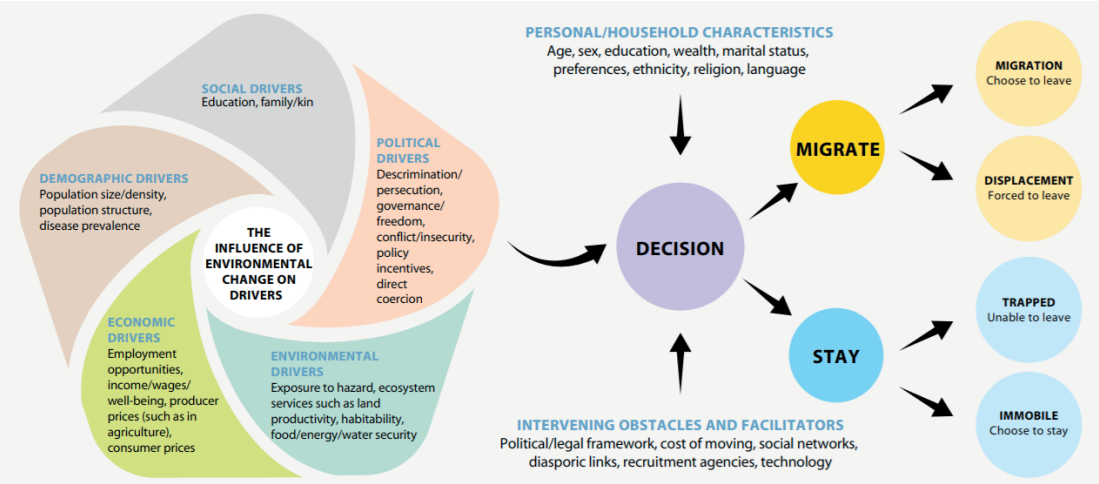

Obr. 1: Změna životního prostředí a hnací motory migrace[51]

2. 1 Environmentální příčiny migrace

Environmentální faktory můžeme rozdělit do dvou základních skupin – na události a procesy. Procesy jsou pomalé změny jako nárůst hladiny moře, salinizace zemědělské půdy, desertifikace, rostoucí nedostatek vody a nedostatek potravin. Pro příklad – egyptská delta Nilu je jednou z nejhustěji osídlených oblastí světa a je extrémně citlivá na nárůst hladiny moře. Vzestup jen o 1 metr by mohl vysídlit nejméně 6 milionů lidí a zaplavit 4500 km² zemědělské půdy. Události jsou na druhé straně náhlá a vážná nebezpečí, jako jsou například monzunové povodně, bouře, hurikány a tajfuny. Tyto děje donutí lidi opustit své domovy rychleji.

Je zřejmé, že různé světové regiony se budou potýkat s nárůstem různých projevů environmentálních problémů a přírodních katastrof. Vzrůstající hladina světových oceánů postihne všechny pobřežní státy světa, malé ostrovy pravděpodobně zcela zaniknou. Velkým problémem by mohlo být zatopení delt velkých řek především v Egyptě (Nil), Indii (Ganga a Brahmaputra) a Číně (Jang-c'-ťiang). Země vystaveny pokračující desertifikaci se nachází především ve střední Africe, na Blízkém Východě a v USA v oblasti Velkých planin (prérijní pás tvořený rovinami ve střední části země). Oblasti Severního ledového oceánu a polárního kruhu jsou významně ohroženy táním ledovců a per-

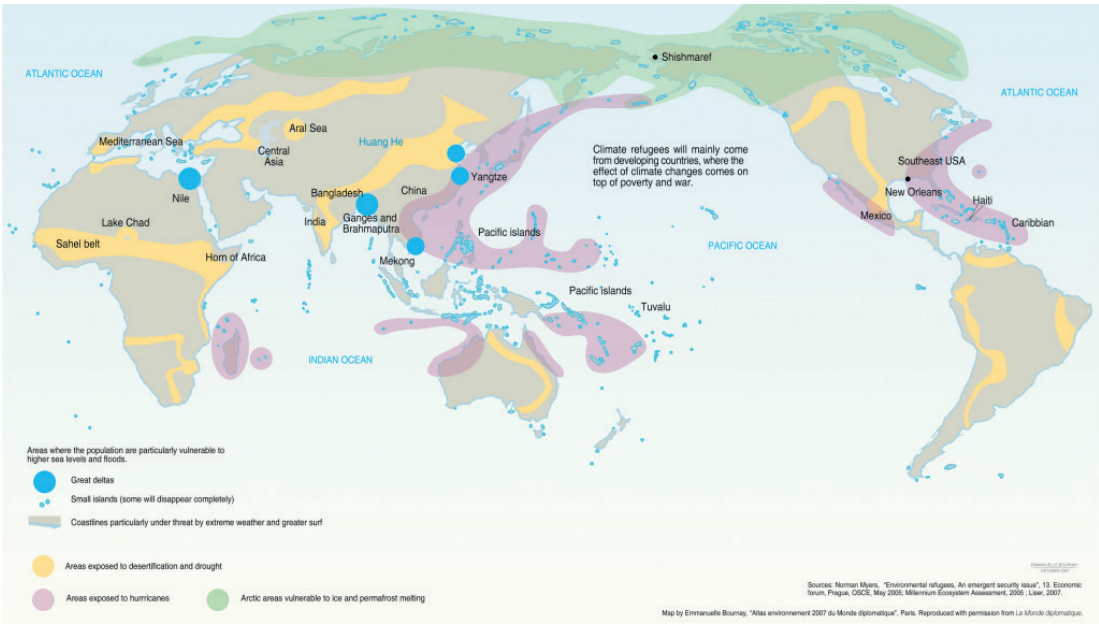

Obr. 2: Potenciální oblasti ohrožené rozvodněním řek, zvýšenou hladinou moře, suchem, táním ledovců a hurikány[52]

mafrostu. V neposlední řadě budeme svědky vzrůstajícího počtu hurikánů, které se budou týkat nejvíce oblasti Madagaskaru, Melanésie, Japonska, východu Číny, jihozápadu USA a Karibiku.[7]

Nejčastějšími příčinami environmentální migrace byly v roce 2017 události spojené s počasím, konkrétně záplavami (8.6 milionu obyvatel) a bouřemi (7.5 milionu obyvatel).[8]

2. 2 Lidský faktor

Zranitelnost komunity a náchylnost k migraci ovlivňuje nejen její vystavení klimatickým podmínkám, ale i její schopnost adaptace. Přirozené nebezpečí (například blížící se bouře) se stává přírodní katastrofou jen tehdy, pokud je komunita obzvláště zranitelná na jeho dopady. Například tropický tajfun se stává katastrofou, pokud nedojde ke včasnému varování, domy jsou špatně postaveny a lidé neví, jak se v průběhu bouře chovat.

Různé regiony, země a komunity mají velmi odlišné adaptační schopnosti: například Japonsko[9] je ve svém přístupu k ochraně před zemětřesením a jeho zvládnutí mnohem dále než Haiti před rokem 2010. Právě v tomto roce při zemětřesení o síle 7,0 zemřelo dle údajů OSN kolem 230 000 obyvatel, více než 300 000 utrpělo zranění a 1,5 milionu lidí bylo vysídleno.[10]

2. 3 Nepřímé vlivy

Pokud půjdeme v hledání příčin ještě dále, zjistíme, že za environmentálními faktory migrace stojí změny globálního ekosystému způsobené člověkem, především klimatická změna. Ta má za následek zvyšování teploty a tedy intenzivnější sucha (podíl půdy v neustálém suchu by měl do roku 2050 narůst z 2 % na 10 %), změny ve vzorcích srážek a intenzivnější hydrologický cyklus. To vše způsobuje extrémní výkyvy počasí, jako jsou bouře, záplavy nebo změny pohybu mořských proudů a větrů. Odhaduje se například, že jihoasijský monzun bude do roku 2050 silnější až o 20 % a přinese více deště na východ Indie a Bangladéše. Naopak menší déšť se očekává v nízkých a středních šířkách. Změna klimatu způsobuje také tání ledovců, a tím zvyšuje hladinu moře (kolem 35 cm až 82 cm do 2100,[11] Mezivládní panel pro změny klimatu (Intergovernmental Panel for Climate Change, dále IPCC) uvádí v témže roce hodnoty 0,42 a 0,8 m[12] a redukuje zásoby vody pro období sucha až pro jednu šestinu světové populace převážně na indickém subkontinentu, v částech Číny a v Andách.[13]

Environmentální faktory mají také nepřímý vliv na politickou migraci: studie občanských válek posledních 70 let ukázala, že 40 % z nich souvisí se spory o přírodní zdroje, jako jsou půda, voda, nerosty nebo ropa.[14] Další studie ukazují spojení válek v Sýrii,[15] v Somálsku[16] a Súdánu[17] s klimatickou změnou, kdy v souvislosti se zhoršením přírodních podmínek a nedostatku vody došlo k eskalaci konfliktu.

3 Historie environmentální migrace, současnost a budoucnost

3.1 Historie

Člověk vzpřímený pravděpodobně poprvé migroval z Afriky do Asie před více než dvěma miliony let, protože ho nevyhovující podmínky v pralesích a evoluční tlaky nutily šířit se dál do otevřené krajiny savan. V historii najdeme spoustu příkladů environmentální migrace: z těch dávnějších je to migrace vynucená suchem ve starověkém Egyptě nebo výbuch sopky Vesuv ve starověkém Římě. Z nedávné historie můžeme uvést katastrofu v jaderné elektrárně Černobyl či zánik obcí Želiv, Mušov nebo Sloupno z důvodů výstavby přehrad a zakládání povrchových lomů.

Již v 70. letech se začal používat termín environmentální migrant[18] v souvislosti s prudkým růstem populace v ně-

kterých částech světa a s tím spojenou obavou z nedostatku zdrojů,[19] a také v reakci na environmentální krizi způsobenou deforestací Afriky.[20] Přesto dodnes není environmentální migrace jasně definovaná v mezinárodním právním rámci a mezinárodní instituce i státy se jí zabývají nekoncepčně a okrajově.

3. 2 Současná migrační situace

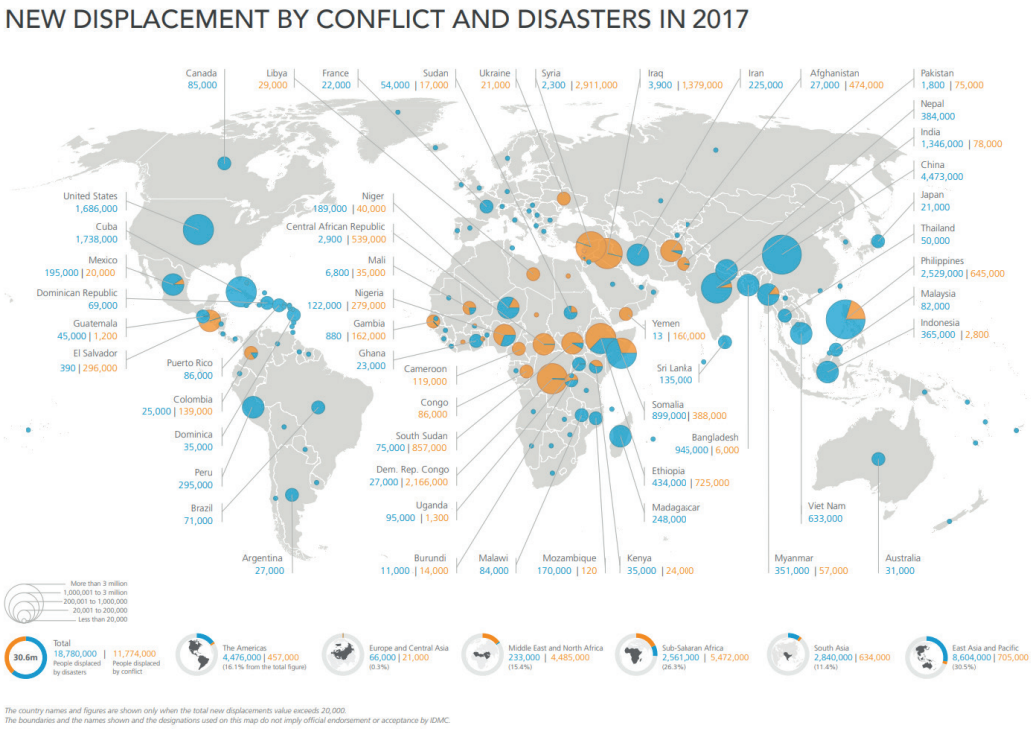

Obr. 3: Mapa nově vysídlených osob za rok 2017[53]

Současná migrace se stává relevantní pro stále více zemí světa, ať už se jedná o zemi původu migrantů, jejich tranzitní či cílovou destinaci. Z politických důvodů (důsledkem pronásledování, konfliktů a všeobecného násilí) bylo na konci roku 2017 na světě celkem kolem 68,5 milionů nuceně vysídlených osob, uvnitř států i mezistátně – to je nejvyšší číslo od konce druhé světové války. Za rok 2017 zároveň ze stejných důvodů přibylo (tedy nově opustilo domov) 16,2 milionů nedobrovolných migrantů.[21] Podobná souhrnná čísla pro environmentální migraci neexistují a jednotlivé statistiky se různí podle zdrojů.

V roce 2017 bylo vnitřně vysídleno celkem 30,6 milionu lidí, z toho politicky motivovaných bylo 11,8 milionů, environmentálních 18,8 milionů.[22] Od roku 2008 do roku 2015 muselo každoročně svůj domov opustit kolem 26,4 milionů lidí pouze v důsledku environmentálních změn a přírodních katastrof.[23] Největší katastrofou v roce 2017 byl v tomto směru hurikán Irma, který vysídlil téměř 2 miliony lidí, nebo záplavy v Číně, které měly na svědomí obdobný počet vysídlených.[24]

Přestože má environmentální migrace na vnitřním vysídlování osob větší podíl než ta politická (61 % v roce 2017),[25] za

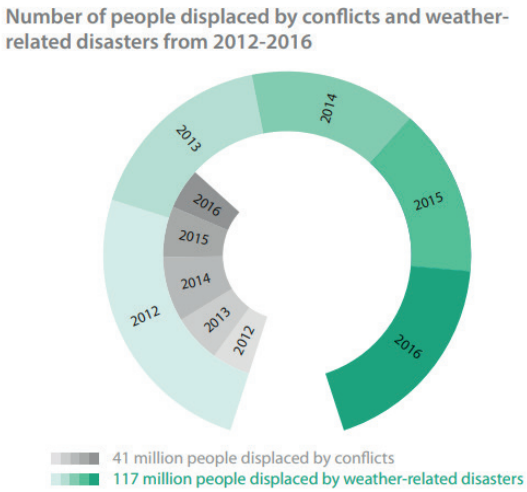

Obr. 4: Počet lidí vnitřně vysídlených z důvodu válečných konfliktů a přírodních katastrof mezi roky 2012 a 2016[54]

hranice států se dostanou převážně političtí migranti vyhnaní konfliktem. Z nich mělo v roce 2017 25,4 milionů status uprchlíka a 2,4 milionu o azyl žádá.[26] Environmentální migranti oficiálně nemají právo na status uprchlíka. Přesto najdeme osoby, které jsou nuceny opustit své domovy a vydat se za hranice svého státu z důvodu přírodní katastrofy nebo zhoršení přírodních podmínek. Takto byli např. obyvatelé ostrova Tuvalu nuceni opustit své domovy kvůli silným bouřím a větrům. Oceánie je v současnosti považována za jednu z nejohroženějších částí světa nejen kvůli velkým výkyvům počasí, ale také kvůli nárůstu hladiny moře, pobřežní erozi, zvýšenému výskytu sucha nebo bělení korálů.[27] V literatuře ani studiích však nenajdeme konkrétní čísla uvažující o mezistátních environmentálních migrantech, protože je environmentální migrace nedostatečně monitorována.

> **Přestože má environmentální migrace na vnitřním vysídlování osob větší podíl než ta politická (61 % v roce 2017), za hranice států se dostanou převážně političtí migranti vyhnaní konfliktem.**

3. 3 Důsledky migrace

Lidé, kteří čelí dopadům environmentálních rizik se pravděpodobně musí potýkat také s kontaminací pitné vody, nedostatkem potravin, šířením nemocí, nedostatečnou hygienou, nedostatkem bydlení a mnoha dalšími úskalími.[28] Migrace a život v provizorních podmínkách může mít dlouhodobě negativní dopad na kvalitu jejich života.

Samotná migrace obyvatelstva může také zhoršovat životní prostředí. Rychlá urbanizace nebo špatně řízené uprchlické tábory mohou vyvíjet tlak na nedostatečné zdroje vody, energie a potravin, a vedou k nekontrolované likvidaci odpadu. Migrace však může působit i pozitivně jako úleva pro přírodní zdroje a krajinu tím, že se v daném místě sníží počet obyvatel.[29]

3. 4 Budoucí vývoj migrace

Dle Mezinárodní organizace pro migraci (International Organization for Migration, dále jen IOM) by se měl počet mezistátně environmentálních vysídlenců do roku 2050 vyšplhat na 200 milionů v důsledku zhoršujících se environmentálních problémů a postupující klimatické změny.[30] Současně musíme očekávat, že porostou počty lidí žijících v krizových oblastech citlivých na změny životního prostředí. V současné době žije ve městech s výrazným nedostatkem vody celkem 150 milionů lidí; je ale pravděpodobné, že v budoucnu počet vzroste. Do roku 2050 může být v závislosti na změnách životního prostředí vystaveno hladu dalších 100 milionů lidí. Předpokládá se, že se zvýší i počet lidí žijících v záplavových oblastech: v Africe od 2 milionů v roce 2000 do 26 až 36 milionů do roku 2060; v jihozápadní Asii ze 4 milionů v roce 2000 na 35 až 59 milionů do roku 2060.[31]

4 Migrace v mezinárodním právu

Nejdůležitějším dokumentem uprchlického práva je *Úmluva o právním postavení uprchlíků* z roku 1951. Úmluva (ve spojení s *Protokolem týkajícího se právního postavení uprchlíků* z roku 1967) obsahuje mezinárodně uznávanou definici uprchlíka, která byla přejata vnitrostátními azylovými zákony většiny zemí světa, mezi nimi i České republiky. Přisu-

Definice dočasné ochrany migrantů podle zákona EU
Dočasná ochrana je výjimečným opatřením k zabezpečení vysídlených osob pocházejících ze zemí mimo EU, které se nemohou vrátit do země původu s okamžitou a dočasnou ochranou. To platí zejména v případě, že existuje riziko, že dojde k přetížení standardního azylového systému, hromadný příliv migrantů by tedy mohl mít negativní dopad na systém zpracování.[55]

Definice pojmu „uprchlík“ dle Úmluvy o právním postavení uprchlíků
Osoba, jež se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy z pronásledování z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů.[56]

zuje uprchlíkům, kromě základních lidských práv i svobodu pohybu, právo na rodinný život, právo na svobodu a bezpečnost osoby, právo na vzdělání, přístup ke spravedlnosti, právo na zaměstnání a mzdu. Úmluva zavazuje státy, aby práva deklarovaná Úmluvou zabezpečily svými vnitrostátními zákony a případně i dalšími nelegislativními prostředky.

4. 1 Spor o environmentální uprchlictví

„Enviromentální uprchlík“ je výraz vytvořený v sedmdesátých letech minulého století a byl používán v 90. letech. Vznikl s účelem zdůraznit vážnost problému, nicméně dosud není oficiálně používán a není zahrnutý v mezinárodním uprchlickém právu. Lidé, kteří migrují z environmentálních důvodů, tedy nespadají jednoznačně do žádné kategorie, kterou poskytuje stávající mezinárodní právní rámec.

Bez přesné definice a zakotvení termínu do mezinárodního práva nemají environmentální migranti žádné právo na mezinárodní ochranu. Zákonodárci a vykonavatelé vlád jednotlivých zemí nejsou schopni snadno sestavit adaptační plány a cíleně pracovat na migrační politice. Migranti a vysídlené osoby, které nespadají do definice z Úmluvy, nemají zatím žádná práva, kterými disponují výše zmínění (viz tabulka). Většina vědeckých kruhů a politických doporučení doposud správně varovala před záměnou těch, kteří byli vysídleni příčinami životního prostředí, s těmi, které definuje jako uprchlíky Úmluva.[32] Potřeba přesné definice a její zakotvení v mezinárodním právu je zásadním krokem ke konceptualizaci environmentální migrace a k rozvoji politiky, která se bude zabývat řešením environmentálních migračních toků.

Vytvoření definice environmentálního migranta je prvním krokem k jeho právní ochraně. Existuje celá řada nezávazných definic environmentálního migranta: některé zahrnují všechny osoby, na jejichž život má negativní vliv změna životního prostředí, a které proto opouští své domovy (jde např. i o lidi, kteří opouští svůj domov kvůli špatné kvalitě vzduchu nebo jinak zhoršeným podmínkám).[33] Pro lepší uchopení migrace lze environmentální migranty dále kategorizovat: nabízí se dělení na environmentální uprchlíky, environmentálně nucené migranty, a „motivované“ environmentální migranty.[34]

První kategorií jsou **environmentální uprchlíci**. Jedná se o jedince, kteří musí dočasně uprchnout před nejhoršími následky zásahů do životního prostředí a musí si najít útočiště, aby si zachránili životy. Tím se životní prostředí stává hlavním důvodem k přemístění, zatímco socioekonomické důvody na něj mají až sekundární vliv.

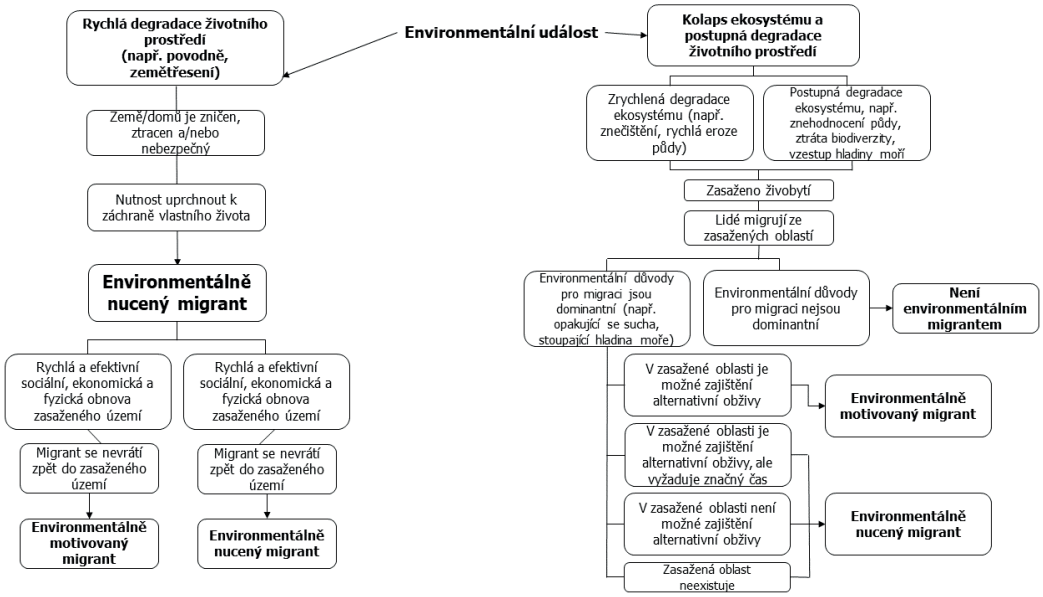

Obr. 5: Navrhovaný rámec pro určení environmentálního migranta a jeho zařazení do podkategorie dle IOM[57]

Do druhé kategorie, **environmentálně nucených migrantů**, patří lidé, kteří musí opustit domov, aby se vyhnuli výraznému zhoršení životního prostředí. Naléhavost uprchnutí je menší než u environmentálních uprchlíků, protože tempo, kterým se prostředí mění a/nebo zhoršuje, je pomalejší. V této kategorii se

lidé nemohou vrátit do svého původního bydliště kvůli fyzické ztrátě pozemků. Nicméně v případech, kdy je půda stále k dispozici, mají lidé možnost vrátit se na původní místo bydliště, zejména pokud jsou schopni zajistit si alternativní způsoby obživy. Jedná se například o oběti extrémního sucha nebo záplav.

Environmentálně motivovaní migranti jsou definováni svou volbou opustit či zůstat ve svém domově kvůli neustále se zhoršujícímu stavu životního prostředí, které by mohlo v budoucnu způsobit zásadní problémy s jejich živobytím a získáváním obživy. Socioekonomické faktory zde mohou hrát převládající roli společně s vidinou postupné degradace životního prostředí. Příkladem takové skupiny mohou být obyvatelé Mexika v oblastech, kde docházelo k postupné degradaci zemědělské půdy.[35]

5 Současné řešení situace

Musíme si uvědomit, že do budoucna pro nás není žádná migrace řešením – migrace je inherentní vlastností lidstva v celé jeho historii a v kontextu globálních změn životního prostředí nevyhnutelná. Migrace bude dále probíhat pod kontrolou národních a nadnárodních politik, nebo, pokud se projeví snahy o její úplné zamezení, nekontrolovaně a značně nestabilně. Politiky, které se snaží zabránit migraci v souvislosti s environmentálními změnami pravděpodobně nakonec povedou k problémové migraci, uvěznění obyvatelstva a jeho vysídlení.

Proaktivní přístup k migraci v souvislosti s environmentálními změnami sníží šance, že populace nebudou přijaty cílovým státem nebo vysídleny za okolností, které vyvolávají širší geopolitické výzvy. Proaktivní přístup může také zvýšit benefity vycházející z migrace – vybuduje větší odolnost a může transformovat adaptivní kapacitu. Z hlediska humanitární pomoci je třeba zaměřit se se na potřeby, zranitelnost a potenciál migrantů v hostitelských komunitách bez ohledu na právní status, příčinu migrace nebo jakoukoliv kategorii. V kontextech, kde je migrace důležitým předmětem domácí politiky, si národní společnosti zachovávají svou autonomii a nezávislost.[36]

Vzhledem k tomu, že většina environmentální migrace se odehrává vnitrostátně, je do budoucna třeba se zaměřit na reakci ze strany domácí politiky, avšak s mezinárodní podporou. Jedná se především o ministerstva životního prostředí, místního rozvoje, ministerstva zabývající se migrací, veřejným pořádkem a bezpečností a odpovídajících mezinárodních organizací.[37] Evropská unie ve spolupráci s IOM již vydala dokument *Migration, environment and climate change: Evidence for policy*, který má pomoci státům jasně formulovat jejich další kroky v migrační politice.[38]

5. 1 Nedostatečné zakotvení environmentální migrace v mezinárodním právu

V uplynulých letech vznikly mezinárodní iniciativy, které si kladou za cíl mezinárodní uznání environmentálních migrantů a vyjasnění jejich právního postavení. Jedním z nich je i *Protokol o environmentálním uprchlictví*. Jeden z nejkomplexnějších návrhů v této oblasti předložily Maledivy v roce 2006 v rámci Prvního setkání k Protokolu, kde navrhují revizi Úmluvy a zahrnutí environmentální migrace do definice uprchlictví. Podobný návrh učinil také Bangladéš, dále pak i belgický senát usnesení s tímto požadavkem schválil. Tento komplexní protokol však přesně neuvádí úroveň škody, kterou musí uprchlík utrpět, aby tohoto statutu nabyl. Navrhovací protokol také stanovil rozšíření ochrany Úmluvy na osoby vnitřně vysídlené.[39]

Největším problémem tohoto řešení je, že stávající uprchlický režim je již přetížený a je obtížné přimět státy k dodržování jeho zásad. Vzhledem k rozsahu tohoto problému mnoho států není ochotných rozšířit ochranu v takové míře nebo alespoň chránit ty, na které se tato úmluva již vztahuje. UNHCR, stejně jako další mezinárodní agentury, zastávají názor, že je třeba se vyhnout termínům „klimatický uprchlík“ a „environmentální uprchlík“, neboť tyto pojmy jsou zavádějící

V rámci OSN má největší kompetence k řešení uprchlických otázek **Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR)**. UNHCR dlouhodobě ignoroval environmentální migranty jako kategorii a vyloučil je ze svých statistických zpráv. Tento přístup se však v poslední době změnil. Například v roce 2010 byla poskytnuta od UNHCR pomoc více než 2 milionům lidí vysídlených kvůli přírodním katastrofám.[58]

Jednou z nejaktivnějších organizací v otázkách migrace zůstává **Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)**, mezinárodní agentura založená v roce 1951 v Ženevě. Mezi její základní poslání patří pomoc při řešení rostoucích operačních problémů řízení migrace, předběžné pochopení otázek migrace, podpora sociálního a hospodářského rozvoje prostřednictvím migrace, podpora lidské důstojnosti a prosperity migrantů.[59] Aktivně se také zabývá komplexní definicí environmentálního migranta, založila *Environmental Migration Portal*[60] a vydává mnoho regionálních studií z oblasti environmentální migrace.

a podkopávají mezinárodní právní režim ochrany uprchlíků.

V rámci OSN má největší kompetence k řešení uprchlických otázek Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR). UNHCR dlouhodobě ignoroval environmentální migranty jako kategorii a vyloučil je ze svých statistických zpráv. Tento přístup se však v poslední době změnil. Například v roce 2010 byla poskytnuta od UNHCR pomoc více než 2 milionům lidí vysídlených kvůli přírodním katastrofám.

Jednou z nejaktivnějších organizací v otázkách migrace zůstává Mezinárodní organizace pro migraci (IOM), mezinárodní agentura založená v roce 1951 v Ženevě. Mezi její základní poslání patří pomoc při řešení rostoucích operačních problémů řízení migrace, předběžné pochopení otázek migrace, podpora sociálního a hospodářského rozvoje prostřednictvím migrace, podpora lidské důstojnosti a prosperity migrantů. Aktivně se také zabývá komplexní definicí environmentálního migranta, založila Environmental Migration Portal a vydává mnoho regionálních studií z oblasti environmentální migrace.

5. 1. 1 Newyorská deklarace a Globální kompakt

V roce 2016 vznikla *Newyorská deklarace pro uprchlíky a migranty*, která měla připravit cestu pro přijetí dvou nových celosvětových kompaktů: *Globální kompakt pro uprchlíky* a *Globální kompakt pro bezpečnou, řádnou a legální migraci.*[40] Tyto dokumenty zahrnují taktéž environmentální změny jako příčiny migrace.

Globální kompakt o bezpečné, řádné a legální migraci (The Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration – GCM) bude první mezivládní sjednaná dohoda připravená pod záštitou OSN, která pokryje všechny aspekty mezinárodní migrace holistickým a komplexním způsobem. Představuje významnou příležitost zlepšit řízení migrace, řešit výzvy s ní v současnosti spojené a posílit přínos migrantů a migrace k udržitelnému rozvoji. Návrhy dokumentu také doporučují rozlišovat mezi legálními a neregulérními migranty; tímto si kladou za cíl snížit množství nelegální migrace.[41]

Proces rozvoje této globální dohody o migraci byl zahájen v dubnu 2017. Valné shromáždění poté uspořádá mezivládní konferenci o mezinárodní migraci v prosinci 2018 s cílem přijmout globální dohodu.[42] Z probíhajících jednání však vystoupila vláda USA, čímž ztížila situaci EU jako jednomu z významných členů globálního Severu.

Prozatím také není jasné, jakou podobu bude mít finální dokument, ač se často odkazuje např. na mezinárodní smlouvy o lidských právech. V preambuli GCM OSN deklaruje, že finální dohoda nebude právně závazná, což vyhovuje názorům EU.[43]

Pokud má existovat oficiální kategorie environmentálních migrantů a mají jim být přiznána práva, je nutné, aby byla přijata jednotná definice, aby byla implementována do závazného mezinárodního práva a aby ji přijali za své jednotlivé vlády a politici.[44] Je však třeba klást důraz na důsledné definování této skupiny, mohla by být buď příliš úzká, a potom by se nedostalo pomoci opravdu potřebným, a nebo její záběr bude příliš široký a podpora environmentálním migrantům neefektivní.

5. 2 Vnitřně vysídlení migranti

K problematice vnitřně vysídlených migrantů se vyjadřuje IOM, jejíž politika stojí na několika pilířích vedoucích k zajištění vnitřně vysídlených migrantů, které zní:

- **národní a regionální vlády nesou primární odpovědnost** – IOM je podporuje z hlediska poradenských služeb, technické spolupráce a přímého poskytování pomoci;
- **jednání v souladu s převládajícími normativními a právními rámci**, včetně mezinárodního práva v oblasti lidských práv, mezinárodního humanitárního práva, hlavních zásad o vnitřním přesídlení a příslušných norem a postupů;

- IOM poskytuje **pomoc zaměřenou na lidi** všem postiženým vnitřním vysídlením, další rozšiřování odolnosti a sebejistoty vnitřně vysídlených osob jako způsob, jak zachovat jejich důstojnost a posilovat vůli k účasti na rozhodnutích, která ovlivňují jejich život;
- **lidská důstojnost a rozvoj společnosti** – snaha o podporu sociálního a hospodářského rozvoje skrz migraci, pochopení otázek mobility obyvatel, práce na respektování lidských práv migrantů a podpora lidské důstojnosti.

Existují dohody, které se zaměřují na dílčí aspekty a příčiny vnitřního vysídlení, avšak žádná z nich není dostatečně komplexní, aby pokryla mezinárodní pole, nebo se zaměřují pouze na nepřímé faktory vnitřního vysídlení – jedná se o *Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030, The 2030 Agenda for Sustainable Development* a *The Paris Agreement a Kampala Convention* pro státy Africké Unie.

Ve snaze učinit data z výzkumů a analýz uživatelsky přívětivějšími, vytvořil The Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) platformu *Global Internal Displacement Database* (GIDD), která umožňuje politikům, nevládním organizacím a dalším filtrovat a třídit data a vytvářet vlastní grafy a tabulky.[45]

Snahou mezinárodního společenství by měla být unifikace jednotlivých kroků k ochraně vnitřně vysídlených osob pro co nejširší spektrum lidí a zasazení těchto bodů do konkrétního jednotného dokumentu.

Environmentální migrace v národní politice

V současné době uznávají Švédsko a Finsko status „environmentální migrant" jako součást kategorie „osoby potřebující ochranu" a poskytují jim formální ochranný status. Mezi těmito dvěma státy však existuje zásadní rozdíl ve vnímání tohoto pojmu. Švédský cizinecký zákon oproti tomu finskému zahrnuje do kategorie environmentálního migranta pouze osoby zasažené náhlou environmentální událostí a nebere v potaz osoby vystavené postupnému zhoršování životního prostředí.[61]

5. 3 Předcházení změnám životního prostředí a adaptace na ně

Pro celkové řešení environmentální migrace je potřeba se zabývat nejen důsledky, ale i příčinou problému, tedy předcházet environmentálním problémům, přestože takto není možné environmentální migraci zabránit a jde o řešení s pomalým efektem. Jedním ze základních dokumentů zabývajících se změnou a adaptací na změny životního prostředí je *Rámcová úmluva OSN o změně klimatu* (dále jen UNFCCC). Na národní úrovni vytvořil UNFCCC dva pracovní postupy. Jedná se o *Národní adaptační akční programy* (NAPA) a podporu Národních adaptačních plánů.[46]

Pařížská dohoda vychází z UNFCCC a formuluje dlouhodobý cíl ochrany klimatu, jímž je přispět k udržení nárůstu průměrné globální teploty výrazně pod hranicí 2 °C v porovnání s obdobím před průmyslovou revolucí a usilovat o to, aby nárůst teploty nepřekročil hranici 1,5 °C. Dohoda ukládá rozvinutým i rozvojovým státům povinnost stanovit si vnitrostátní redukční příspěvky k dosažení cíle Dohody, nicméně pokud má být 2° cíle dosaženo, jsou současné závazky stále nedostatečné.[47]

6 Vztah k UNEA

Environmentální migrace je z hlediska agendy UNEA i UNEP dlouhodobě probíraným tématem. Pojem „environmentální uprchlík" byl poprvé použit v roce 1985 právě v publikacích UNEP.

V roce 2008 spolupracoval Program OSN pro životní prostředí s *Forced Migration Review*, kde publikoval přezkum environmentálně motivované migrace, v dalších letech spolupracoval s IOM, Univerzitou OSN a *Munich Re Foundation*. Vytvořili Alianci pro klimatickou změnu, migraci a životní prostředí s cílem začlenit aspekty ochrany životního prostředí a změny klimatu do politik a postupů v oblasti migrace, a přenést otázky migrace na globální diskuse o ekologických otázkách a změnách klimatu. Tento program však skončil z důvodu financování a koordinace.

Práce UNEP se v rámci *Cílů udržitelného rozvoje* zaměřuje na cíle:

- 10.7 o **dobře řízených migračních politikách**;
- 1.5 o **budování odolnosti proti extrémním událostem souvisejícím s klimatem**;
- 2.4 o **odolných potravinářských systémech**;

- 11.5 proti **snížení počtu lidí usmrcených a postižených přírodními katastrofami**;
- 11.c o **odolných budovách**;
- 13.1 **společnosti, které jsou odolné vůči cíli změny klimatu**;
- 16.7 **na reprezentativní rozhodování**.

UNEA se zabývá environmentální migrací a vysídlováním v rámci pravidelně svolávaných sympozií. Program OSN pro životní prostředí uspořádal během druhého zasedání shromáždění OSN pro životní prostředí v květnu roku 2016 **sympozium o životním prostředí a vysídlení**. Na sympoziu vystoupili zástupci generálního tajemníka, vedoucího IOM, vedoucí Mezinárodní strategie pro snižování následků katastrof, vedoucí Hospodářské a sociální komise pro západní Asii a bývalý prezident Kiribati.

Druhé zasedání UNEA probíhalo v květnu 2016. Členské státy projednávaly environmentálně ovlivněné vysídlování a migraci v kontextu znečištění způsobeného konflikty nebo terorismem. Jedním z výstupů druhého zasedání UNEA byla *Rezoluce o Ochraně životního prostředí v časech válečných konfliktů*, která zaměřuje pozornost členských států na souvislosti s environmentálním vysídlením.

Další rezoluce vznikla v rámci třetího zasedání UNEA v prosinci 2017 a zabývá se migrací spojenou se znečištěním a kontrolou území zasažených válečným konfliktem. Přestože se UNEP i UNEA otázkou environmentálního uprchlictví zabývala v jiných projektech a jednáních, nikdy na toto téma nevznikla samostatná rezoluce pojímající téma komplexně.[48]

7 Možná řešení

Pokud mají být negativní důsledky environmentální migrace na jí postižené osoby odstraněny, mezinárodní společenství musí učinit právní kroky, kterými budou chráněny osoby zasažené změnami životního prostředí a přírodními katastrofami, a to vnitřně i mezinárodně vysídlení jedinci. Někteří navrhují **rozšíření rozsahu působnosti Úmluvy o uprchlících** z roku 1951, aby zahrnovala environmentální migranty do definice uprchlíka. To se však neobejde bez úskalí jako je otázka šíře definice (Úmluva, která zahrnuje celou skupinu environmentálních migrantů, by vyžadovala, aby státy poskytly ochranu velkému množství lidí) nebo přetížení současného uprchlického režimu. Dalším z možných přístupů je *vytvoření regionálních smluv*, které by pružně odpovídaly na specifické požadavky a problémy konkrétních regionů.[49] UNEA v tomto směru může navrhnout konkrétní řešení, jak definovat environmentální migraci a jak ji zahrnout do mezinárodního práva, které by předcházelo nastíněným problémům a apelovat na jeho implementaci.

Důležitým aspektem environmentální migrace je vnitřní vysídlení. Je důležité, aby na tento fenomén mezinárodní společenství upozornilo a věnovalo mu dostatečný prostor, zvláště pak zemím, kde je počet vnitřně vysídlených osob vysoký. Zvláště je třeba apelovat na národní vlády participovaných zemí, zajistit případnou humanitární pomoc a implementovat potřeby těchto států do mezinárodního rámce.

Environmentální migrace je důsledkem environmentálních problémů, kterým lze částečně předcházet nebo se na ně lépe adaptovat, nicméně je to řešení se vzdálenou účinností. V této oblasti může UNEA **apelovat na řešení environmentálních problémů**, zvlášť pak na dodržování a zpřísnění závazků k řešení klimatické změny, nebo navrhnout konkrétní kroky k řešení problémů.

8 Závěr

Environmentální migrace je fenomén, který se v současnosti týká velkého množství lidí. Prognózy do budoucna nejsou nijak pozitivní, s prohlubujícími se environmentálními problémy můžeme očekávat i narůstající počet mezinárodně nebo vnitřně vysídlených osob, které budou hledat azyl a humanitární pomoc. Mezinárodní společenství na tuto situaci stále není právně připraveno. Chybí pevně stanovená definice osob, které spadají do kategorie environmentálního migranta, není zajištěn princip následné pomoci v cílových destinacích ani prevence nekontrolované migrace. Speciální kategorií jsou vnitřně vysídlené osoby, které si zaslouží zvláštní pozornost s přihlédnutím na jejich mnohonásobně větší počet oproti mezistátním migrantům.

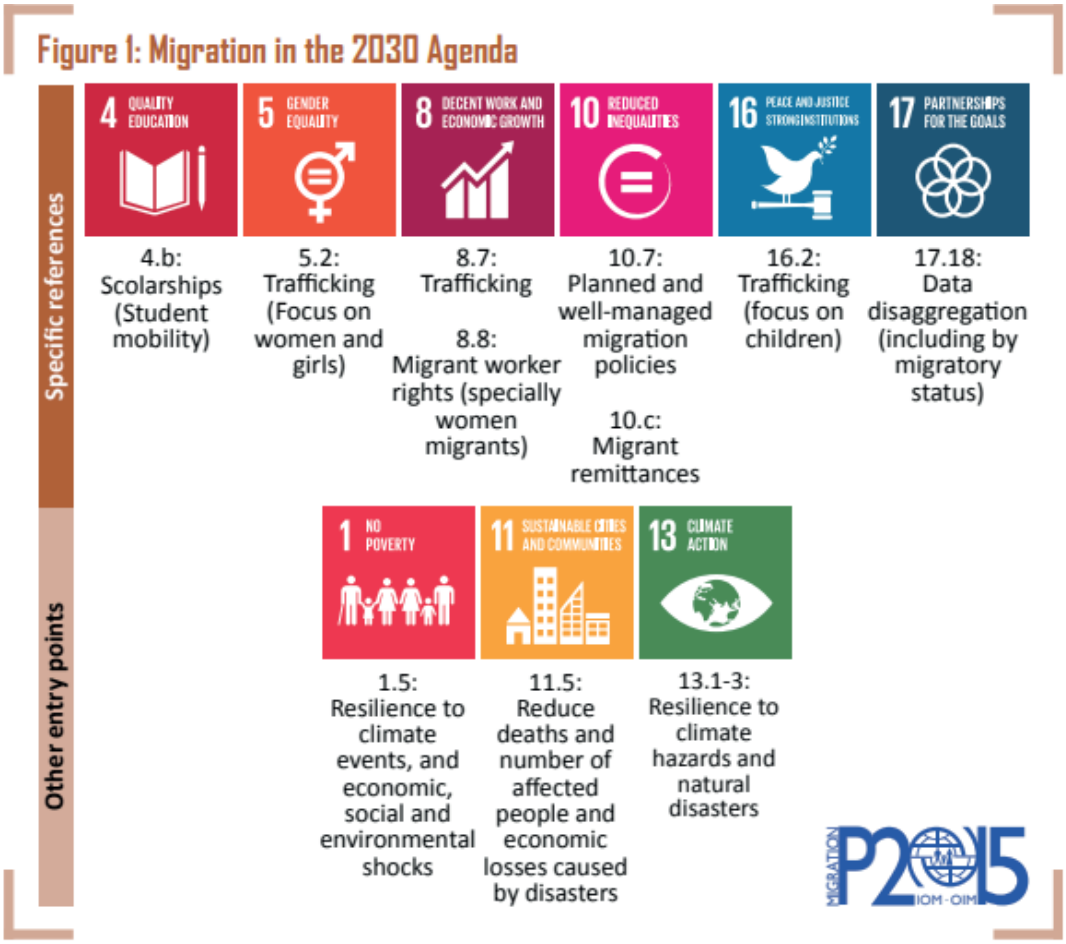

Obr. 6: Agenda pro udržitelný rozvoj 2030 – vztah k migraci[62]

Otázky pro jednání

1. Má váš stát problémy s přírodními katastrofami? Mohl by je mít do budoucna?
2. Dotýká se vašeho státu environmentální migrace? Pokud ano, jste v roli země původu či cílové destinace?
3. Schválil váš stát jakékoli právní dokumenty týkající se mezistátní/vnitřní migrace?
4. Je váš stát v případě projednávání dokumentu svolný k přijímání environmentálních migrantů?
5. Je váš stát ochoten přispívat do teoretického založeného fondu na podporu environmentálních/vnitřně vysídlených migrantů?

Doporučené zdroje

Environmental migration portal
publikace Mezinárodní organizace pro migraci z jednotlivých světových regionů

http://www.environmentalmigration.iom.int/iom-publications

seznam zákonů a politik jednotlivých států v oblasti vnitřního vysidlování

http://www.internal-displacement.org/law-and-policy/

Internal Displacement Monitoring Centre
platforma zaměřená na vnitřně vysídlené osoby v rámci jednotlivých států

http://www.internal-displacement.org/countries

The Global Compact for Migration
detailní zprávy o jednotlivých segmentech Globálního kompaktu

https://www.ohchr.org/EN/Issues/Migration/Pages/GlobalCompactforMigration.aspx

New York Declaration for Refugees and Migrants
nejnovější dokument týkající se uprchlíků a migrantů

http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_71_1.pdf

Global compact for safe, orderly and regural migration
první sjednaná dohoda připravená pod záštitou OSN, která pokryje všechny aspekty mezinárodní migrace holistickým a komplexním způsobem

https://refugeesmigrants.un.org/sites/default/files/180711_final_draft_0.pdf

Migration, Environment and Climate Change: Evidence for Policy (MECLEP)
projekt zaměřující se na formulaci politických možností – jak může migrace, včetně vysídlení a plánovaného přesídlení, být podnětem pro nastartování strategie přizpůsobení se změně klimatu a životního prostředí

https://environmentalmigration.iom.int/migration-environment-and-climate-change-evidence-policy-meclep

Úmluva o právním postavení uprchlíků
úplná definice pojmu „uprchlík" společně s jeho právy

http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/uprchlici.pdf

Seznam použitých zdrojů

1 UN ENVIRONMENT. Frontiers 2017: Emerging Issues of Environmental Concern [online]. [cit. 2018-10-24]. Dostupné z: https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/22255/Frontiers_2017_EN.pdf?isAllowed=y&sequence=1

2 IVANOV, Dmitry V. a Damir K. BEKYASHEV. Environmental Migration in International Law. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 2016. ISBN 978-1-4438-9476-0.

3 UN ENVIRONMENT, op. cit.

4 UNESCO. Migrant/Migration [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/international-migration/glossary/migrant/

5 UN ENVIRONMENT. op. cit.

6 BROWN, Oli. Migration and Climate Change [online]. Ženeva: International Organization for Migration, 2008 [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: https://www.iom.cz/files/Migration_and_Climate_Change_-_IOM_Migration_Research_Series_No_31.pdf

7 BROWN, Oli. Migration and Climate Change [online]. Ženeva: International Organization for Migration, 2008 [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: https://www.iom.cz/files/Migration_and_Climate_Change_-_IOM_Migration_Research_Series_No_31.pdf

8 IDMC. Global Report on Internal Displacement 2018 [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: http://www.internal-displacement.org/global-report/grid2018/ , IOM. Environmental Migration [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: https://migrationdataportal.org/themes/environmental_migration

9 SLEZÁK, Milan. Japonci jsou na katastrofy připravení. Při otřesech se chovají jako automat [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/japonci-jsou-na-katastrofy-pripraveni-pri-otresech-se-chovaji-jako-automat_201103111559_mhromadka

10 LÜGE, Timo. Case Study - Haiti 2010 [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: https://www.slideshare.net/Timoluege/2010-haiti-earthquake-response-case-study

11 BROWN, Oli. Migration and Climate Change [online]. Ženeva: International Organization for Migration, 2008 [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: https://www.iom.cz/files/Migration_and_Climate_Change_-_IOM_Migration_Research_Series_No_31.pdf

12 CHURCH, John A. a Peter U. CLARK. Sea Level Change. Climate Change 2013: The Physical Science Basis [online]. s. 80 [cit. 2018-10-24]. Dostupné z: http://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/wg1/WG1AR5_Chapter13_FINAL.pdf

13 BROWN, op. cit.

14 UNEP. From Conflict to Peacebuilding [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: https://postconflict.unep.ch/publications/pcdmb_policy_01.pdf

15 GLEICK, Peter. Water, Drought, Climate Change, and Conflict in Syria. Weather, Climate, and Society [online]. 2014 [cit. 2017-07-31]. Dostupné z: http://journals.ametsoc.org/doi/abs/10.1175/WCAS-D-13-00059.1

16 MAYSTADT, Jean-François. Extreme Weather and Civil War: Does Drought Fuel Conflict in Somalia through Livestock Price Shocks? American Journal of Agricultural Economics [online]. 2014 [cit. 2017-07-31]. Dostupné z: https://academic.oup.com/ajae/article/96/4/1157/2737500/Extreme-Weatherand-Civil-War-Does-Drought-Fuel

17 UNEP. Sudan: post-conflict environmental assessment. Nairobi, Kenya: United Nations Environment Programme, 2007. ISBN 978-92-807-2702-9. Dostupné z: http://postconflict.unep.ch/publications/sudan/00_fwd.pdf

18 DUN, Olivia V. a Francois GEMENNE. Defining ‚environmental migration' [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: https://ro.uow.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=2406&context=sspapers

19 ŽÁKOVSKÁ, Karolina. Postavení a ochrana environmentálních migrantů v mezinárodním právu. In: HONUSKOVÁ, Věra, Eliška FLÍDROVÁ a Linda JANKŮ et al. (eds.). Dnes migranti - zítra uprchlíci?: postavení migrantů, kteří potřebují ochranu, v mezinárodním právu. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014. Studie z lidských práv č. 8, s. 48.

20 FARBOTKO Carol a Heather LAZRUS. The first climate refugees? Contesting global narratives of climate change in Tuvalu [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378011002019

21 UNHCR. Global Trends Forced Displacement In 2017 [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: http://www.unhcr.org/5b27be547.pdf

22 IDMC, op. cit.

23 UNEP. Environment and Displacement: Root causes and implications [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/17614/Background%20note_Environment%20and%20Displacement-%20Root%20causes%20and%20implications.pdf?sequence=28&isAllowed=y

24 GLOBAL INTERNAL DISPLACEMENT DATABASE [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: http://www.internal-displacement.org/database/displacement-data

25 IDMC, op. cit., IOM. Environmental Migration [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: https://migrationdataportal.org/themes/environmental_migration

26 IDMC, op. cit.

27 FARBOTKO, op. cit.

28 IVANOV, op. cit.

29 UNEP. Environment and Displacement: Root causes and implications [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/17614/Background%20note_Environment%20and%20Displacement-%20Root%20causes%20and%20implications.pdf?sequence=28&isAllowed=y

30 UNEP. Environment and Displacement: Root causes and implications [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/17614/Background%20note_Environment%20and%20Displacement-%20Root%20causes%20and%20implications.pdf?sequence=28&isAllowed=y

31 THE GOVERNMENT OFFICE FOR SCIENCE, op. cit.

32 DUN, Olivia V. a Francois GEMENNE. op. cit.

33 IOM. Environmental migration [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: http://www.environmentalmigration.iom.int/environmental-migration

34 RENAUD, Fabrice G., Olivia DUN, Koko WARNER a Janos BOGARDI. A Decision Framework for Environmentally Induced Migration. International Migration [online]. 2011, 49(S1), 25 [cit. 2018-09-04]. Dostupné z: http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.466.2243&rep=rep1&type=pdf

35 RENAUD, op. cit.

36 IFRC. Humanitarian Assistance to Migrants [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: http://www.ifrc.org/Global/Publications/migration/migration-humanitarian-asisstance-en.pdf

37 THE GOVERNMENT OFFICE FOR SCIENCE. Migration and Global Environmental Change: Future Challenges and Opportunities [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/867migrationscience.pdf

38 IOM. Migration, environment and climate change: Evidence for policy http://publications.iom.int/system/files/pdf/meclep_glossary_en.pdf?language=en

39 FEROLLA VALLANDRO DO VALLE, op. cit.

40 UNHCR. New York Declaration for Refugees and Migrants [online]. [cit. 2018-10-24]. Dostupné z: http://www.unhcr.org/new-york-declaration-for-refugees-and-migrants.html

41 GUILD, Elspeth. Tensions as the EU negotiates the Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration [online]. [cit. 2018-11-05]. Dostupné z: http://eumigrationlawblog.eu/tensions-as-the-eu-negotiates-the-global-compact-for-safe-orderly-and-regular-migration/

42 Global Compact for Migration [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: https://www.iom.int/global-compact-migration

43 GUILD, op. cit.

44 KAVANOVÁ, Klára. Environmentální migrace - úvod do tématu. Rozvojovka [online]. Praha: Rozvojovka, 2008, 2008 [cit. 2018-09-06]. Dostupné z: http://www.rozvojovka.cz/analyzy/38-environmentalni-migrace-uvod-do-tematu.html

45 IDMC. Global internal displacement database [online]. [cit. 2018-10-24]. Dostupné z: http://www.internal-displacement.org/database/displacement-data

46 Climate Change Adaptation: Options and Mechanisms under the UNFCCC [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: https://climatepolicyinfohub.

eu/climate-change-adaptation-options-and-mechanisms-under-unfccc#footnote4_rk6th8l

47 MZP ČR. Pařížská dohoda [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/parizska_dohoda

48 UNEP. Contribution to the sixteenth coordination meeting on international migration [online]. , 6 [cit. 2018-11-05]. Dostupné z: http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/events/coordination/16/documents/papers/8.%20UNEP.pdf

49 OLLSON Louise. Environmental migrants in international law: An assesment of protection gaps solutions [online]. Örebro Universitat, 2015 [cit. 2018-09-06]. Dostupné z: https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:861312/FULLTEXT01.pdf. Bakalářská práce. Örebro Universitat. Vedoucí práce Tarik Radwan.

50 INTERNAL DISPLACEMENT MONITORING CENTRE. Annual Report 2017: Emerging Issues of Environmental Concern [online]. [cit. 2018-10-24]. Dostupné z: https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/22255/Frontiers_2017_EN.pdf?isAllowed=y&sequence=1

51 UN ENVIRONMENT, op. cit.

52 MYERS, Norman. Environmental refugees, An emergent security issue [online]. In: . 13. Economic forum, Prague [cit. 2018-10-24]. Dostupné z: https://www.osce.org/eea/14851?download=true

53 IDMC, op. cit.

54 UN ENVIRONMENT, op. cit.

55 UN. Úmluva o právním postavení uprchlíků [online]. [cit. 2018-10-24]. Dostupné z: http://www.unhcr.org/cz/wp-content/uploads/sites/20/2016/12/Umluva_1951_a_Protokol_1967.pdf

56 DUN, Olivia V. a Francois GEMENNE. op. cit.

57 RENAUD, op. cit.

58 IVANOV, op. cit.

59 IOM. Mission [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: https://www.iom.int/mission

60 IOM. Migration environment and climate change [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: https://publications.iom.int/system/files/pdf/mecc_infosheet_2018.pdf

61 ŠRÁMKOVÁ, op. cit.

62 IOM. Migration Initiatives 2016 [online]. Geneve, 2015 [cit. 2018-09-06]. Dostupné z: https://publications.iom.int/system/files/migration_initiatives2016.pdf

The Kellner Family Foundation

tohle je generální partner

tohle jsou TOP partneři

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky

PRAHA PRAGUE PRAGA PRAG

KB

Evropská komise
Zastoupení v České republice

METROPOLITNÍ UNIVERZITA PRAHA

US embassy

Erasmus+

tohle jsou partneři

VŠE

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 3

Městská část Praha 6

SCIO

Embassy of Canada
Ambassade du Canada

AUTO ZRUCKÝ
DEALER NISSAN

tohle jsou podporovatelé

interhotel AMBASSADOR ZLATÁ HUSA

UNITED NATIONS
Informační centrum OSN v Praze

Microsoft

leo express

T

tohle jsou mediální partneři

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

RESPEKT